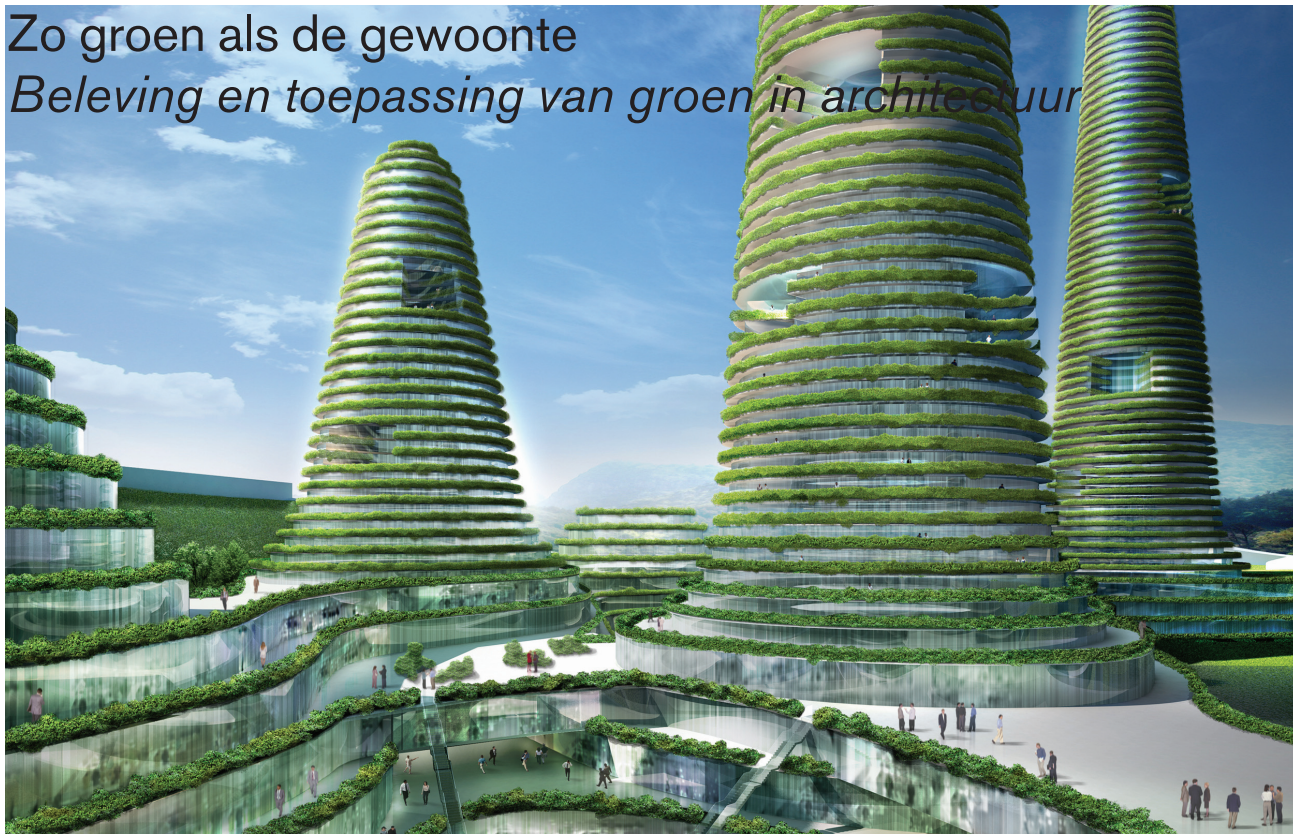

Zo groen als de gewoonte

Beleving en toepassing van groen in architectuur

In het collectieve bewustzijn van de Nederlander is de kleur groen zo gewoon als de lucht die we inademen. De associaties met groei en welvaart zijn al lang gemeengoed. De modieuze plek die de kleur groen nu inneemt is die van duurzaamheid, de tijdsgeest van onze maatschappij, welke door de economische crisis nog eens een duwtje in de rug heeft gekregen. Naast algemene aspecten van de kleur groen, gaat dit artikel in op de toepassing en beleving van groen in architectuur en de verschillen tussen geveerd egaal en natuurlijk genuanceerd groen, naar aanleiding van een enquête onder architecten.

Kim van Savooyen

Groen staat voor bemiddeling, vrede, rust en voor hoop, volgens Itten¹. Goethe noemt het een bevredigende kleur, omdat het het midden houdt tussen koude en warme kleuren². Kandinsky is uitgesproken: "Het groen is als een dikke, zeer gezonde, onbeweeglijk liggende koe die, alleen in staat tot herkauwen, de wereld gadeslaat met domme doffe ogen."³ In de vorige eeuw gaf Theo van Doesburg richting aan het architectonische kleurgebruik. Er was toen nog werk aan de winkel getuige het volgende citaat uit 1923: "In de nieuwe architectuur is de kleur van buitengewone betekenis. Zij vormt een wezenlijk bestanddeel van het uitdrukingsmateriaal. De kleur maakt de ruimtelijke werking, die de architect nastreeft, zichtbaar. Op deze wijze voltooit de kleur de architectuur en is daarvan een wezenlijk element. Tot nog toe bleef de kleur bijzaak."⁴ Met de kleur groen als leidraad ging ik eens in gesprek met actieve gebruikers van groen in de architectuur en enkele andere disciplines ter vergelijking.

Effecten van groen op lichaam en geest

Maar eerst enkele overwegingen. Het woord groen is afkomstig van het Germaanse GRUOEN dat 'groeien' betekent. Een oude referentie aan de natuur die zijn werkelijke betekenis lijkt te verliezen. Groen als additieve⁵

primaire kleur staat aan de basis van alle kleuren en is subtractief⁶ een secundaire kleur. Maar dan wel het groen zonder zweem van blauw of geel. De lens van ons oog focust groen licht bijna exact op de retina. Door een ander brandpunt hebben verzadigd rood en blauw een naderend en wijkend effect in onze waarneming. De ervaring van visuele diepte wordt dus afgezet tegen de centrale positie van de kleur groen. Onze spectrale ooggevoeligheid ligt het meest in de geel/groene golflengtegebieden. Het is niet voor niets dat biljart- en speeltafels groen zijn. Projecten met groen gekleurd licht (LED-lampen) zoals in de Bijlmer, de Stopera en het Erasmuspark in Amsterdam worden goed ontvangen. Het groene licht zorgt ervoor dat we kleuren bij nacht beter kunnen onderscheiden en de lampen hebben een lagere CO₂ uitstoot en verbruiken minder energie. Uit onderzoek blijkt dat wit licht tachtig procent van de vogels beïnvloedt. Bij blauw en groen licht is dit slechts vijf procent. Reden voor de Nederlandse Aardolie Maatschappij te experimenteren met groene, vogelvriendelijke verlichting op productieplatforms in de Noordzee.

Groen is ook de beste kleur voor de mens om bij te werken. In een studie ging de productiviteit van mannen omhoog met acht procent een groene produc-

